EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.9.22.
COM(2021) 598 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

A megerősített felügyelet aktualizálása – Görögország, 2021. szeptember

{SWD(2021) 273 final}

HÁTTÉR

A görögországi gazdasági fejlemények és szakpolitikák nyomon követéséhez a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere, valamint a 472/2013/EU rendelet[1] 2. és 3. cikke szerinti megerősített felügyelet szolgál keretként. A Görögország esetében alkalmazott megerősített felügyelet[2] figyelembe veszi, hogy Görögországnak folytatnia kell az ország gazdasági és pénzügyi nehézségei forrásainak vagy potenciális forrásainak kezelését biztosítani hivatott intézkedések végrehajtását, valamint a megalapozott és fenntartható gazdasági növekedést támogató strukturális reformokat.

A megerősített felügyelet átfogó keretet nyújt a gazdasági folyamatok figyelemmel kísérése és a fenntartható gazdaságélénkülés biztosításához szükséges szakpolitikák megvalósításának nyomon követése számára. Lehetővé teszi a mindenkori megelőző időszak görögországi gazdasági és pénzügyi fejleményeinek rendszeres értékelését, valamint az államadósság finanszírozási feltételeinek monitoringját és az adósságfenntarthatósági elemzés aktualizálását. A megerősített felügyelet egyúttal keretként szolgál a Görögország által az eurócsoport 2018. június 22-i ülésén az Európai Stabilitási Mechanizmus programja keretében elfogadott reformok folytatására és befejezésére, valamint a pénzügyi támogatási programok keretében elfogadott fontos reformok eredményeinek megóvására vonatkozóan tett általános kötelezettségvállalás értékeléséhez is. Ebben az összefüggésben a megerősített felügyelet módot ad annak nyomon követésére, hogy Görögország hogyan tesz eleget a program keretében hat fontos területen megkezdett kulcsfontosságú strukturális reformok végrehajtása tekintetében a 2022 közepéig ütemezett egyezményes határidőkig teljesítendő egyedi kötelezettségvállalásoknak. A szóban forgó egyedi kötelezettségvállalások i. a költségvetési és a költségvetési-strukturális politikákra; ii. a szociális jólétre; iii. a pénzügyi stabilitásra; iv. a munkaerő- és a termékpiacokra; v. a Görög Köztársaság eszköz- és részesedéskezelő társaságára és a privatizációra; valamint vi. a közigazgatás korszerűsítésére vonatkoznak.[3]

Ez a tizenegyedik jelentés Görögország megerősített felügyeletéről. A jelentés a 2021. július 15-én tett virtuális látogatás, valamint a hatóságokkal folytatott rendszeres párbeszéd megállapításain alapul. A látogatást az Európai Bizottság az Európai Központi Bank közreműködésével[4] folytatta le, míg a Nemzetközi Valutaalap az utólagos programmonitoringja keretében, az Európai Stabilitási Mechanizmus pedig korai előrejelző

---

[1] Az Európai Parlament és a Tanács 472/2013/EU rendelete (2013. május 21.) a pénzügyi stabilitásuk tekintetében súlyos nehézségekkel küzdő vagy súlyos nehézségek által fenyegetett euróövezeti tagállamok gazdasági és költségvetési felügyeletének megerősítéséről (HL L 140., 2013.5.27., 1. o.).

[2] A Bizottság (EU) 2021/1279 végrehajtási határozata (2021. július 28.) Görögország megerősített felügyeletének meghosszabbításáról.

[3] https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

[4] Az EKB munkatársai az ellenőrző látogatáson az EKB hatásköreihez igazodva vettek részt, és ennek megfelelően a pénzügyi ágazatra vonatkozó szakpolitikák és a makrogazdasági kérdések, köztük az elsődleges költségvetési célok, a fenntarthatóság és a finanszírozási igények tekintetében nyújtottak szakmai segítséget. Az ellenőrző látogatásokat 2021. július 1. és 7. között egy szintén virtuálisan lebonyolított technikai szintű látogatás előzte meg.

rendszeréhez kapcsolódóan, az Európai Bizottság és az Európai Stabilitási Mechanizmus közötti munkakapcsolatokról szóló 2018. április 27-i egyetértési megállapodással összhangban szintén részt vett a folyamatban. Ez a jelentés az eurócsoporttal szemben Görögország által a reformok 2021 közepéig történő végrehajtásával kapcsolatban tett kötelezettségvállalások teljesítését értékeli. A jelentés nem kapcsolódik a szakpolitikai feltételekhez kötött adósságenyhítő intézkedések következő csoportjának végrehajtásához, ennek alapjául – a közösen felállított félévenkénti ütemezésnek megfelelően – a tizenkettedik jelentés szolgálhat majd. A tizenkettedik jelentés közzététele novemberre várható.

A Görögország által az eurócsoport tagjai előtt 2018 júniusában tett, a további adósságenyhítő intézkedések végrehajtásának alapjául szolgáló kötelezettségvállalások 2022 közepéig szólnak, tehát Görögország a vállalásának utolsó évébe lépett. Mindamellett, hogy Görögország sok kötelezettségvállalást már teljesített, a látogatás a vállalt reformok körének és lezárásuk időhorizontjának egyértelmű meghatározására összpontosított.

ÁLTALÁNOS ÉRTÉKELÉS

A gazdaság a tervezettnél későbbi nyitás ellenére a vártnál korábbi élénkülés jeleit mutatja. A 2020-ban bekövetkezett nagymértékű, 8,2%-os visszaesést követően a reál-GDP 2021 első és második negyedévében a beruházásoknak és a készletek felhalmozódásának köszönhetően negyedéves összehasonlításban 4,5%-kal, illetve 3,4%-kal nőtt. A Bizottság 2021. nyári időközi előrejelzése szerint a GDP – a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel a beruházásoknak adott lendületre, valamint a kormányzati támogatási intézkedések fiskális élénkítő hatására figyelemmel – 2021-ben 4,3%-os, 2022-ben pedig 6,0%-os növekedést fog mutatni. Az ország továbbra is laza költségvetési politikát folytat, a hatóságok – részben az augusztusi súlyos erdőtüzek miatt is – folytatják a gazdaság ideiglenes célzott támogatását. A munkaerőpiacnak – a szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz segítségével – továbbra is támaszt adnak a foglalkozástámogató intézkedések, és ezáltal, valamint az egészségügyi ellátással kapcsolatos korlátozások enyhítésével, az idegenforgalmi szezon kezdetét is kihasználva a munkanélküliségi rátát 2021 második negyedévére sikerült 15,9%-ra leszorítani (2020 második negyedévében a munkanélküliségi ráta 17,1% volt). Az oltási program tovább folytatódik, a kilátások körüli bizonytalanságok azonban még mindig erősek, különösen amiatt, hogy a nyáron a koronavírus új variánsainak elterjedése nyomán ismét megugrott a Covid19-fertőzések száma.

A nemrégiben elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési terv kulcsszerepet játszik annak elősegítésében, hogy Görögország megerősödve kerüljön ki a Covid19-világjárványból. Görögországé egyike volt a Tanács által hivatalosan jóváhagyott első helyreállítási és rezilienciaépítési terveknek, az Európai Bizottság június 17-i kedvező értékelését követően a Tanács július 13-án adta meg jóváhagyását. Görögország augusztus 9-én 3,96 milliárd EUR összegű előfinanszírozást kapott. A vissza nem térítendő támogatások formájában 17,8 milliárd EUR, kölcsönök formájában pedig 12,7 milliárd EUR mozgósítását megalapozó intézkedéseket tartalmazó terv jelentős erőfeszítést jelent Görögország részéről az előtte álló kihívások kezelésében. A dokumentum számos éghajlati szempontból releváns beruházást tartalmaz, ösztönzi a digitalizációt, és a korábbi és a jelenlegi erőfeszítésekre alapozva számos reformot irányoz elő. Görögország szintén az egyik első tagállam volt, amely véglegesítette a 2021–2027-es programozási időszakra szóló partnerségi megállapodását. A Bizottság által 2021. július 29-én elfogadott partnerségi megállapodás stratégiai irányvonalat határoz meg a Görögország gazdasági, társadalmi és területi

kohéziójának támogatása érdekében tervezett több mint 21 milliárd EUR értékű beruházás végrehajtásához.

Több szakpolitikai területen jó ütemben haladt a reformok végrehajtása, és Görögország a jelentés tárgyidőszakában több egyedi szakpolitikai kötelezettségvállalást is teljesített. Nevezetesen:

- Fontos és jelentős előrehaladást sikerült elérni a **privatizáció** területén: a hatóságok lezárták az ikonikus Hellinikon-projekttel kapcsolatos ügyletet, az Egnatia-koncesszó és az Állami Gázipari Társaság (DEPA) infrastruktúrájával összefüggő ügylet esetében pedig kiválasztották a legmegfelelőbbnek ítélt befektetőt. **A Görög Köztársaság eszköz- és részesedéskezelő társasága** tovább dolgozik aktualizált stratégiai tervének kidolgozásán és az Athéni Városi Közlekedési Szervezet teljesítményalapú szerződésének előkészítésén.

- Sikeresen kiterjesztették az alkalmazottak egy jelentős részére **az állami bevételekkel foglalkozó független hatóságnak** a tizedik jelentés összefüggésében elfogadott kiegészítő bértábláját, és ezzel lezárták az adóigazgatás területére vonatkozó e tárgyú egyedi kötelezettségvállalás teljesítését.

- A pályázati eljárás jelentős elhúzódása ellenére nemrégiben aláírták a **beruházásengedélyezési keretet** támogató informatikai rendszer teljes kiépítésére irányuló szerződést, és ezzel teljesítették ezt az egyedi kötelezettségvállalást.

- Odaítélték **a görög jogszabályok egységes szerkezetbe foglalását és reformját támogatni hivatott nemzeti portál** fejlesztésére irányuló szerződést, és ezzel lezárult az erre irányuló egyedi kötelezettségvállalás teljesítése. A hosszú, 36 hónapos teljesítési határidővel megkötött szerződés a nemzeti stratégiai referenciakerethez kapcsolódóan részesül uniós finanszírozásban.

Más egyedi kötelezettségvállalással érintett területeken is jól haladt a munka, és a hatóságok elkötelezettek az egyezményes ütemtervnek megfelelő teljesítés mellett. Konkrétabban:

- Az **adóigazgatás** területén alkalmazandó, végponttól végpontig terjedő beszedési rendszerrel kapcsolatos informatikai rendszer (2021 közepéig teljesítendő egyedi kötelezettségvállalás) tesztelési fázisban van, és a végleges rendszer a várakozások szerint – lényegében a tizedik jelentésben jelzett várakozásoknak megfelelően – 2021 végére üzembe áll.

- Az egészségügy és a szociális ellátás területén a **clawback** követelések érvényesítése (a gyógyszerekre és más egészségügyi szolgáltatásokra vonatkozó, a jogszabályi felső korláton felüli állami kiadások visszakövetelése az egészségügyi szolgáltatóktól) a járvány miatti csúszások után most lényegében az ütemterv szerint halad. Haladásról lehet beszámolni a **fogyatékossággal élők** részére létrehozandó személyi segítőrendszerre vonatkozó, a funkcionalitáson alapuló fogyatékosságértékelési megközelítésre épülő elsődleges jogi szabályozás elfogadását illetően, miközben a másodlagos jogszabályok elfogadása az év vége felé várható.

- Az üzleti és beruházási környezet terén a 2021 áprilisában elfogadott jogszabályokat követően a hatóságok 2021 júniusában újabb elsődleges jogszabályt fogadtak el a **gazdasági tevékenység engedélyezésének** reformjáról, amely a megállapodás szerinti összes ágazatra kiterjed. Ez üdvözlendő lépés. Mindazonáltal arra ösztönözzük a görög hatóságokat, hogy gyorsítsák fel az áprilisi és a júniusi törvények végrehajtásához szükséges miniszteri rendeletek elfogadását, amelyek nélkül az új rendelkezések nem tölthetik be szerepüket maradéktalanul. Az **ingatlan-nyilvántartásra** vonatkozó projekt ütemtervének teljesítése kielégítően halad, de az erdőtérképek véglegesítése mérsékelten késik. Az európai intézmények üdvözlik, hogy a hatóságok új ingatlan-nyilvántartási törvényt fogadtak el, amely fel kívánja gyorsítani a kataszteri jogcímek feltérképezését és az ingatlanok átruházásának folyamatát. A hatóságok a nemrégiben végrehajtott munkajogi reform nyomán várhatóan 2022 elejéig elkészítik az új munkajogi kódex első tervezetét, amely a jogbiztonság növelése érdekében **egységes szerkezetbe foglalja** a munkajogi előírásokat.

- Az **igazságszolgáltatás** területén a hatóságok a jelentés tárgyidőszakában jól haladtak az elektronikus iratbenyújtásra vonatkozó egyedi kötelezettségvállalás teljesítésével. Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési terve számos olyan üdvözlendő intézkedést előirányoz, amely továbbviszi és kiszélesíti a reform célkitűzéseit.

- A **korrupcióellenes küzdelem** területén a hatóságok intézkedéseket javasoltak annak érdekében, hogy 2022 áprilisáig fokozatos előrelépéseket érjenek el a Korrupció Elleni Államok Csoportja (GRECO) még nem teljesített ajánlásai kapcsán (egyedi kötelezettségvállalás).

- A hatóságok előrehaladást értek el az **Olimpiai Atlétikai Centrumhoz** (OAKA) kapcsolódó fejlesztések főtervének elkészítésében, ugyanakkor további munkára van szükség ahhoz, hogy a tervek biztosítsák a létesítmény hosszú távú fenntarthatóságát.

A hatóságok előrehaladást értek el több, a megerősített felügyelet keretében megkezdett szélesebb körű szerkezeti reform kapcsán. Nevezetesen:

- A Parlament 2021 augusztusában új átfogó **közoktatási törvényt** fogadott el, amelyet már a mostani, 2021/22-es tanévben alkalmazni kell. A reform több fontos innovációt tartalmaz az iskolák autonómiája, a szervezeti felépítés és a tanárok értékelése területén.

- Az Európai Bizottság technikai segítségnyújtására támaszkodva a hatóságok részletes cselekvési tervet dolgoztak ki **a köztisztviselők felvételi eljárásainak** megerősítéséről. A terv végrehajtásának nyomon követése Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési terve keretében fog történni.

- A hatóságok új országos **közbeszerzési stratégiát** fogadtak el a 2021–2025-ös időszakra, amelynek legfontosabb kezdeményezései egyebek mellett a közbeszerzési eljárások digitalizációjára, korszerű eszközök és elektronikus szolgáltatások bevezetésére, valamint az irányítási és a kontrollrendszer javítására irányulnak.

- Végül, de nem utolsósorban a hatóságok folyamatosan haladnak előre az **elektronikus kormányzás** kiépítésében, különös tekintettel a gov.gr portál folyamatban lévő fejlesztésére és a közszektor által használt rendszerek megbízhatóságának növelését célzó munkára. Az erre a területre irányuló intézkedésekhez Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési alapja is fog támogatást nyújtani.

Egyes területeken az előrehaladás lassabb volt a tizedik jelentésben előirányzottnál. Kiemelést érdemel, hogy nem gyorsult fel a **hátralékok felszámolása**. A teljes hátralékállomány mintegy 900 millió EUR volt, azaz csaknem 80%-kal nagyobb, mint a július végére kitűzött cél (mintegy 500 millió EUR). Ez a jelentős eltérés aggályos, különösen akkor, ha figyelembe vesszük a tizedik jelentés összefüggésében vállalt, a hátralékállomány kiterjedt újraértékelésére vonatkozó célokat. A jelenlegi csúszás miatt a nyugdíjak körén kívüli hátralékállomány lényegi felszámolására vonatkozó, eredetileg 2021 júniusára kitűzött célt még szeptember végéig is igen nehéz lesz teljesíteni. Az egyezményes céloktól való jövőbeli eltérések elkerülése érdekében felkérjük a hatóságokat a hátralékok felszámolását támogató összes intézkedés végrehajtásának felgyorsítására és az új hátralékok felhalmozódásának megelőzésére. Derűlátásra ad okot ugyanakkor, hogy a Görög Számvevőszék által a hátralékok felszámolására vonatkozóan megfogalmazott ajánlások végrehajtása a tervek szerint halad, és a hatóságok javaslatokat dolgoztak ki egyes pénzügyi eljárások egyszerűsítésére, amelyek többségét 2021 októberében és decemberében tervezik elfogadni. A hatóságok összességében jelentős előrehaladást értek el a **helyszíni ellenőrzések szabályozásának reformját** illetően, a megerősített felügyelet keretében nyomon követett kiemelt területek közül még lezáratlan utolsó kérdés, a környezetvédelmi ellenőrzésekre vonatkozó elsődleges és másodlagos jogszabályok elfogadása azonban a környezetvédelmi szabályozás folyamatban lévő szélesebb körű reformja miatt késedelmet szenvedett a tizedik jelentésben elirányzott 2021. májusi időhorizonthoz képest. A hatóságok vállalták, hogy a helyszíni ellenőrzések reformját 2021. október végéig befejezik. Az **igazságszolgáltatás** területén a vártnál lassabban halad a JustStat egységek létrehozásával kapcsolatos munka, és továbbra is várat magára a polgári és a büntetőügyekben bevezetendő integrált ügykezelési rendszerre vonatkozó ajánlattételi felhívás közzététele. Az oktatás területén 2021-ben elfogadott több fontos törvény után a jelenlegi várakozások szerint 2021 végéig, tehát a tervezettnél valamivel később elfogadják a **felsőoktatási** törvényt. Az **egészségügy** területén folyamatban vannak a központosított egészségügyi beszerzések, de a Központi Országos Egészségügyi Beszerzési Ügynökségre (EKAPY) vonatkozó jogszabályi keret elfogadása átcsúszott a következő felülvizsgálat tárgyidőszakába. Halad az egészségügyi alapellátást szabályozó törvény felülvizsgálata, bár több fontos elem, köztük a kapuőr funkció és a kötelező betegnyilvántartás szabályozása még kidolgozás alatt áll, miközben előrelépést sikerült elérni az új háziorvosok felvétele terén. A hatóságok vállalták, hogy október közepéig véglegesítik és nyilvános konzultációra bocsátják a tervezetet.

A görög hatóságok és az euróövezet szintjén bevezetett intézkedéseknek köszönhetően a világjárvány mindeddig csupán mérsékelt hatást gyakorolt a pénzügyi ágazatra. Újraindult a megállapodás szerinti szakpolitikai intézkedések végrehajtása, de az előrehaladás összességében lassabb a vártnál. A nemteljesítő hitelek aránya 2021 első negyedévében 2020 végéhez hasonlóan továbbra is 30% volt, de a következő negyedévekben – a Herkules-program keretében tervezett jelentős értékpapírosítási ügyletekkel megtámogatva – várhatóan újraindul a folyamatos javulás. Derűlátásra adnak okot a tizedik jelentés összefüggésében bevezetett új **fizetésképtelenségi keret** alkalmazásának első jelei, de az új keret egészének értékelése még korai volna. További késedelmet szenved a

kiszolgáltatott helyzetbe kerülő adósok által igénybe vehető értékesítési-visszabérlési szervezet létrehozására irányuló koncessziós eljárás: a szervezet létrehozása most legkorábban 2022 közepére valósulhat meg, ez azonban nincs kihatással a fizetésképtelenségi keret többi részére. Újraindult a **háztartások fizetésképtelensége** területén felhalmozódott ügyhátralék ledolgozása (2021. végi egyedi kötelezettségvállalás), de a folyamat – a világjárvány miatti több hónapos ítélkezési szünet és egyes bíróságok nem kellő ügyfeldolgozási képessége miatt – valószínűleg tovább fog tartani az eredetileg vártnál. Az **elektronikus árverések** és más végrehajtási eljárások lefolytatásával kapcsolatban a polgári eljárásjogi kódex felülvizsgálatának tervezetében foglalt üdvös és fontos változások a vártnál később, csak 2022 január 1-jén léphetnek hatályba, ami sajnálatos annak fényében, hogy a hatóságok korábban 2021. szeptember közepei hatálybalépést ígértek. A hatóságok újabb lépések előkészítését kezdték meg egyes eljárási kérdések tekintetében annak érdekében, hogy az elektronikus árverések 2022-ben még hatékonyabbá válhassanak. A **lehívott állami garanciákkal kapcsolatos hátralék** ledolgozása 2021 második negyedévében újabb késedelmeket szenvedett, aminek következtében csökkenteni kellett a 2021-re kitűzött rendezési célt. Bár a legújabb adatok a gyorsulás üdvös jeleit mutatják, a módosított célokat így sem lesz könnyű teljesíteni. Az európai intézmények üdvözlik **a halasztott adójóváírásokra vonatkozó keret** teljes körű működését biztosító másodlagos jogszabályok 2021. júliusi elfogadását, amely lehetővé teszi a halasztott jóváírások igénybevételét banki veszteségek esetén, valamint hogy a nemteljesítő hitelek értékpapírosításának és értékesítésének megkönnyítése érdekében rövidesen módosítani fogják a vonatkozó elsődleges jogszabályt.

A hatóságok több egyedi kötelezettségvállalás és más fontos reform kapcsán jelezték, hogy a teljesítés időben lezárulhat a tizenkettedik jelentés közzétételéig. Konkrétabban:

- A költségvetési strukturális reformok területén folytatódott a funkcionális besorolási rendszer első szintjének bevezetése (2021 közepéig teljesítendő egyedi kötelezettségvállalás az **egységes számlatükörrel** összefüggésben), és a folyamat várhatóan időben befejeződik a 2022. évi költségvetés elfogadásáig. A végponttól végpontig terjedő beszedési rendszerrel kapcsolatos informatikai rendszer (2021 közepéig teljesítendő egyedi kötelezettségvállalás az **adóigazgatás** területén) tesztelési fázisban van, és várhatóan 2021. október végére teljes mértékben üzemképes lesz. Várhatóan 2021 novemberében fogadják el azt a jogszabályt, amely 2022-től jelentősen megreformálja az egységes ingatlanadó (ENFIA) szabályozását, és az új piaci alapú ingatlanértékekből kiindulva kiszélesíti annak bázisát (egyedi kötelezettségvállalás).

- Az **energiaágazat** területén megállapodás született a hatóságokkal egy trösztellenes korrekciós rendszer létrehozásáról. Az ehhez szükséges szabályozási és szervezeti intézkedések bevezetése egyben az érintett egyedi kötelezettségvállalás lezárását is jelenti.

- Várhatóan 2021 októberében szintén lezárható lesz a **közigazgatás** integrált humánerőforrás-gazdálkodási rendszerének létrehozására vonatkozó kötelezettségvállalás, miután nemrégiben befejezték a köztisztviselők nyilvántartásában az egyes foglalkoztatottakra vonatkozóan tárolt adatok összekapcsolását az Egységes Kifizető Hatóság és a humánerőforrás-osztály nyilvántartásaival. A hatóságok szintén befejezték az ideiglenes alkalmazottak meglévő kategóriáinak felmérését, és vállalták, hogy 2021 októberéig felső korlátot

állapítanak meg az ideiglenes alkalmazottak foglalkoztatására vonatkozóan, amelyet 2022-től kell majd alkalmazni. Az európai intézmények ösztönözték a hatóságokat az oktatásügyi állandó titkár kinevezésére irányuló eljárás mielőbbi lezárására.

- Kisebb csúszások ellenére a hatóságok jól haladnak a Görögország helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása szempontjából kritikus jelentőségű **stratégiai projektlista** és **projekt-előkészítő eszköz** működésbe állításával. A kapcsolódó szervezetek a tizenkettedik jelentés idejére – egyebek mellett a stratégiai fontosságú szerződések kidolgozására irányuló első programot, valamint a projekt-előkészítő eszköz keretében éretté nyilvánított projektekkel kapcsolatos tanácsadói keretszerződések pályázati eljárásának megindítását illetően – teljes mértékben működőképesek lesznek. A hatóságok az elmúlt hónapokban elért eredmények nyomán várhatóan szintén befejezik az új **közbeszerzési** törvény végrehajtása szempontjából kritikusként azonosított, még előkészítés alatt álló másodlagos jogszabályok elfogadását.

- Megkezdődtek az egyeztetések a **Görög Pénzügyi Stabilitási Alap** jövőjéről (egyedi kötelezettségvállalás). Várhatóan 2021 októberében jogszabály-módosítást fogadnak el az Alap élettartamáról, irányításáról, elidegenítési stratégiájáról és különleges jogosítványairól. Megjegyzendő, hogy az alap vezérigazgató-helyettesének kinevezésére irányuló eljárás késedelmet szenved. Az alap függetlenségének megőrzése és a jogszabályban meghatározott kiválasztási eljárás tiszteletben tartása alapvetően fontos.

Összességében ez a jelentés megállapítja, hogy Görögország a világjárványból fakadó kihívások ellenére megtette az esedékes egyedi kötelezettségvállalások teljesítéséhez szükséges intézkedéseket. A hatóságok számos különböző területen – így a privatizáció, az üzleti környezet javítása és az adóigazgatás kapcsán – értek el eredményeket az egyedi kötelezettségvállalások teljesítésében, és előbbre jutottak egyes szélesebb körű strukturális reformok végrehajtásában, például a közoktatás vagy a közigazgatás területén. Az európai intézmények üdvözlik a minden területre kiterjedő szoros és konstruktív együttműködést, és arra buzdítják a hatóságokat, hogy tartsák fenn a lendületet, és szükség esetén – különösen a pénzügyi ágazatban tervezett reformok végrehajtása és a hátralékok felszámolása tekintetében – fokozzák a részben a világjárvány miatt bekövetkezett késedelmek orvoslására irányuló erőfeszítéseiket.

MAKROGAZDASÁGI FEJLEMÉNYEK

A 2020-ban bekövetkezett nagymértékű, 8,2%-os visszaesést követően az év első felében elkezdődött a görög gazdaság élénkülése. A reál-GDP 2021 első és második negyedévében a beruházásoknak és a készletek felhalmozódásának köszönhetően negyedéves összehasonlításban (szezonálisan kiigazítva) 4,5%-kal, illetve 3,4%-kal nőtt. Több hónapnyi csökkenés után ismét beindult a fogyasztói árak növekedése, augusztusban 1,2%-os növekedést jegyezhettünk fel. Az év első felében bekövetkezett, a más tagállamokban tapasztalt globális inflációs nyomástól valamelyest függetlennek mondható fejlemények elsősorban az árakra és a szolgáltatásokra kivetett hozzáadottérték-adó csökkentésének tudhatók be. A világjárvány miatti jelentős mértékű gazdasági zavarok ellenére a munkaerőpiacnak továbbra is támaszt adnak a foglalkozástámogató intézkedések. A becslések szerint a szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz (SURE) keretében finanszírozott foglalkoztatástámogató intézkedések 2020-ban több mint 200 000 vállalkozás mintegy 1,5 millió munkavállalója

számára nyújtottak támogatást, 2021-ben pedig várhatóan több mint 600 000 munkavállaló helyzete javulhat az eszköznek köszönhetően. A munkanélküliségi ráta 2021 második negyedévében az első negyedévhez viszonyítva 0,4 százalékponttal, az előző év hasonló időszakához viszonyítva pedig több mint 1 százalékponttal, 15,9%-ra csökkent annak köszönhetően, hogy az egészségügyi ellátással kapcsolatos korlátozások enyhítése és az idegenforgalmi szezon kezdete nyomán felgyorsult a munkahelyteremtés. Ugyanakkor az ifjúsági munkanélküliség 2020 első negyedéve és 2021 első negyedéve összehasonlításában 32,8%-ról 41,7%-ra nőtt (ezek a legutóbbi rendelkezésre álló adatok). Az Ergani információs rendszer előidejű indikátorai azt jelzik, hogy a nyári hónapokban tovább fog nőni a foglalkoztatás, és a következő negyedévben tovább csökkenhet a munkanélküliségi ráta. Ezzel párhuzamosan folytatódik az oltási program, ugyanakkor aggodalomra ad okot, hogy a koronavírus új delta variánsának megjelenése nyomán a nyáron ismét megugrott a fertőzések száma.

A Bizottság 2021. nyári időközi előrejelzése szerint a GDP 2021-ben 4,3%-os, 2022-ben pedig 6,0%-os növekedést fog mutatni. Ezt a növekedést 2021-ben belföldön a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel a beruházásoknak adott lendület, valamint a kormányzati támogatási intézkedések fiskális élénkítő hatása alapozza meg. Miközben nyáron, főként pedig augusztusban az országba irányuló nemzetközi turizmusból származó bevételek jelentősen közelebb kerültek a 2019-es szinthez, összességében az idegenforgalmi bevételek el fognak maradni a 2019-es értékektől. Az áruexport várhatóan lendületben marad, miután a világjárvány idején is komoly rezilienciát mutatott. A várakozás szerint az általános infláció 2021-ben –0,4%, 2022-ben pedig 0,5% lesz.

Görögország nemrégiben elfogadott helyreállítási és rezilienciaépítési terve fokozza a jövőre nézve a magán- és a közberuházásokat. A zöld és a digitális átállás, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés érdekében tervezett stratégiai beruházások és más növekedésösztönző intézkedések végrehajtásán keresztül a terv várhatóan támogatni fogja a gazdaság helyreállítását. A Bizottság szolgálatai által elvégzett legutóbbi szimulációk szerint a vissza nem térítendő támogatások és a kölcsönök együttes hatására 2026-ig 2,1–3,3%-os GDP-növekedésre lehet számítani. Ezek a szimulációk nem tartalmazzák a tervben előirányzott strukturális reformok lehetséges kedvező hatásait, amelyek pedig jelentősek lehetnek. A növekedést az EU új finanszírozási ciklusa is támogatni fogja.

A kilátások körüli bizonytalanság továbbra is jelentős. Különösen fontos ebből a szempontból az idegenforgalom újraéledése, valamint a járvány elleni küzdelem alakulása mind belföldi, mind nemzetközi szinten. Az idegenforgalom május elejei újraindulása lendületet adott az ágazatnak, ezt a hatást azonban sok tekintetben gyengítette a legfontosabb származási országokkal szembeni utazási korlátozások kései enyhítése. Szintén bizonytalanságok övezik azt, hogy a magánszektor tevékenysége a támogató intézkedések megszüntetése után milyen gyorsan lesz képes helyreállni. Emiatt a szóban forgó intézkedések kivezetését körültekintően kell ütemezni, oly módon, hogy elkerülhetők legyenek a hirtelen kilengések, és megelőzhető legyen az új csődhelyzetek tömeges kialakulása. Ugyanez igaz a munkaerőpiacra és a munkaerőpiaci támogatási rendszerek megszüntetésére is, amelyet úgy kell megtervezni, hogy ne kerüljön sor nagy számban átmeneti elbocsátásokra. Az inflációs kilátások körüli bizonytalanságokat növeli a termelési költségek nemrégiben bekövetkezett felfutása és az ellátási láncok szűk keresztmetszeteinek hatása. Szintén bizonytalanság forrása lehet a külső geopolitikai tényezők alakulása és a migráció esetleges újjáéledése. Ezzel szemben – a nagy gyakoriságú gazdasági mutatók tanúsága szerint – az előző évben elhalasztott vásárlások egy részének realizálása további lökést adhat a magánszektor fogyasztásának.

KÖLTSÉGVETÉSI FEJLEMÉNYEK

A hatóságok továbbra is időszerű, célzott és ideiglenes támogatást nyújtanak a gazdaságnak, amelynek megnyitása jobban elhúzódott az áprilisban vártnál. A Görögország 2021. évi stabilitási programjáról elfogadott tanácsi vélemény szerint a Görögország által 2020-ban és 2021-ben meghozott intézkedések összhangban voltak a 2020. július 20-i tanácsi ajánlással.[5] A 2021 augusztusáig elfogadott intézkedések még hatályban vannak, és várhatóan fokozatosan fogják őket megszüntetni. Az intézkedéseknek a 2021. évi költségvetést terhelő költsége várhatóan eléri a GDP 5,9%-át, amely 0,2%-kal nagyobb a korábban becsültnél. Ebben az adatban a fiatal felnőtteket a védőoltás felvételére ösztönző új intézkedés is szerepel. A kormány a jövő évre a támogatások folytatását tervezi, de kisebb intenzitással. A már korábban bejelentett, a csökkentett társadalombiztosítási járulékokra és a magánszektort terhelő szociális szolidaritási adó csökkentésére vonatkozó intézkedéseken túlmenően, amelyeket a Bizottság 2021. tavaszi előrejelzése már figyelembe vett, a hatóságok úgy döntöttek, hogy kiterjesztik 2022-re a meghatározott áruk tekintetében egyes kiszolgáltatott helyzetben lévő ágazatokban fizetett hozzáadottérték-adó csökkentett adókulcsának alkalmazását. A Tanács 2021 júniusában azt az ajánlást fogalmazta meg Görögország számára, hogy az ország 2022-ben használja ki a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt a helyreállítást támogató további beruházások finanszírozására, és eközben folytasson prudens költségvetési politikát, és őrizze meg a tagállami finanszírozású beruházások szintjét.[6]

Az augusztusi kiterjedt erdőtüzek nyomán a hatóságok több könnyítő és támogató intézkedést is bevezettek. A hatóságok 2021 augusztusában kiegészítő költségvetést fogadtak el, amely az érintett háztartásokat, vállalkozásokat és régiókat segítő intézkedések finanszírozása érdekében a rendes költségvetés kiadásait a GDP 0,1%-ának megfelelő mértékben, a közberuházási költségvetés kiadásait pedig a GDP 0,2%-ának megfelelő mértékben megnövelte. A bevezetett támogatás a becslések szerint 2021-ben a GDP 0,3%-ának, 2022-ben pedig a GDP 0,1%-ának megfelelő mértékű közkiadás-növekedést jelent, és több különböző intézkedést foglal magában: vissza nem térítendő támogatásokat és kölcsönöket, a világjárvány idején fizetett visszatérítendő előlegek visszafizetése alóli mentesítést, az ingatlanadó (ENFIA) alóli menteséget 2021–2023-ra, az adófizetési és a kölcsöntörlesztési kötelezettségek ideiglenes felfüggesztését, valamint az érintett helyi önkormányzatoknak a régiók újjáépítéséhez nyújtott támogatásokat.

A hatóságok 2021. szeptember 11-én újabb intézkedéscsomagot jelentettek be. Az intézkedések többsége a meglévő támogatási intézkedéseket hosszabbítja meg vagy igazítja ki. Konkrétabban: a jelenlegi 50–100%-ról 25–50%-ra csökkentik az összes „visszafizetendő előleg” visszafizetési arányát (ezt a támogatást az állam a járvánnyal sújtott vállalkozásoknak

[5] A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Görögország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 33–37. o.).

[6] A Tanács ajánlása (2021. június 18.), amelyben véleményezi Görögország 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 33–37. o.). Megjegyzendő, hogy az általános mentesítési rendelkezés, amely 2022-ben is aktív marad, ideiglenes eltérést tesz lehetővé a költségvetési követelményektől azzal a feltétellel, hogy ennek nem szabad veszélyeztetnie a középtávú költségvetési fenntarthatóságot. Az általános mentesítési rendelkezés 2020 márciusában került aktiválásra a 2020. évre, és a 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégiában foglaltaknak megfelelően 2021-ben is aktív maradt. A Bizottság a 2021. tavaszi előrejelzése alapján június 2-án úgy ítélte meg, hogy teljesülnek az általános mentesítési rendelkezés 2022. évi további alkalmazásának és 2023. évi deaktiválásának feltételei. Az általános mentesítési rendelkezés deaktiválását követően az egyes országok sajátos körülményeit továbbra is figyelembe kell venni.

fizette ki feltételes támogatási elemet tartalmazó kölcsön formájában, és a visszafizetési arány az egyes vállalkozások relatív bevételkiesésétől függ); 2021 végéig meghosszabbították a csökkentett munkaidőben való foglalkoztatást támogató programot (SYNERGASIA); továbbá három hónappal meghosszabbították az elsődleges lakóhely megszerzése céljából felvett kölcsönöknek a koronavírus miatt nehéz helyzetbe került adósait segítő ideiglenes törlesztéstámogatási program („Gefyra" program) időtartamát.[7] A villamosenergia-árak közelmúltbeli emelkedésére reagálva egy új támogatási rendszert jelentettek be, amelynek keretében a fogyasztók az év végéig minden hónapban 30 EUR/MWh kedvezményt kapnak az első 300 kWh felhasznált áram után. Ez az intézkedés ideiglenes, és minden háztartás és kis fogyasztású vállalkozás igénybe veheti. Az említett intézkedések költsége még nem pontosan ismert, de a Bizottság 2021. őszi előrejelzésében szerepelni fog. A csomag olyan intézkedéseket is tartalmaz, amelyeknek csak 2022-ben lesz költségvetési hatásuk; ezeket a Bizottság a 2022. évi költségvetésiterv-javaslattal összefüggésben fogja értékelni.[8]

Új adósságrendezési programot fogadtak el azon lejárt határidejű adó- és társadalombiztosítási tartozások számára, amelyek a világjárvány időtartama alatt, 2021. június végéig keletkeztek. A program a 2020 márciusa és júniusa közötti időszakban keletkezett halasztott tartozások visszafizetésére vonatkozó korábbi adósságrendezési tervet módosítja. A korábbi program keretében a lezárásokkal és a munkaszerződések felfüggesztésével közvetlenül sújtott vállalkozások és háztartások választhattak aközött, hogy halasztott tartozásukat 24 részletben kamatmentesen, vagy pedig 48 havi részletben, 2,5%-os éves kamat mellett fizetik-e vissza. Mivel a járvány a program kidolgozásakor vártnál tovább tartott és közben megnőtt az új lejárt határidejű adó- és társadalombiztosítási tartozások mennyisége, a hatóságok úgy döntöttek, hogy az új program keretében hosszabb időt hagynak a törlesztésre. A módosítás értelmében az arra jogosult természetes és jogi személyek legfeljebb 36 vagy 72 részletben fizethetik vissza lejárt határidejű tartozásukat. A korábbi programhoz hasonlóan a rövidebb törlesztési időt választóknak nem kell kamatot fizetniük. A részletfizetések számának csökkentése érdekében az 1000 EUR feletti tartozások esetében 50 EUR-ra növelték az egy-egy havi részletben befizethető minimális törlesztőösszeget.

A Parlament 2021 szeptemberében elfogadta a kiegészítő nyugdíjrendszer 2022-ben hatályba lépő reformját, amelynek középtávon korlátozott, hosszú távon azonban komoly költségvetési hatása lesz. A hatóságok új, teljes finanszírozáson alapuló állami nyugdíjalapot hoznak létre, amely járulékalapú nyugdíjrendszer formájában működve kiegészítő nyugdíjat biztosít. A munkaerőpiacra újonnan belépők[9] automatikusan tagjává válnak az új rendszernek, azok a 35 év alatti, már foglalkoztatott munkavállalók pedig, akik már tagjai a fiktív járulékalapú rendszernek, választhatnak aközött, hogy átlépnek-e az új rendszerbe, vagy pedig a meglévőben maradnak. A reform rövid távú költségvetési hatása abban nyilvánul meg, hogy az új rendszerbe kerülő új munkavállalók jövőbeli befizetései az új alapba kerülnek, és így hiányként jelentkeznek a költségvetésben, amelyet állami forrásokkal kell pótolni. Ez a hatás a következő évtizedben várhatóan kezelhető lesz a

[7] A program meghosszabbítását a Bizottságnak az SA.58555. számú állami támogatásra vonatkozó határozat módosításával még jóvá kell hagynia.

[8] A Bizottság 2021. tavaszi előrejelzése szerint a megerősített felügyelet keretében nyomon követett elsődleges hiány 2021-ben eléri a GDP 7,3%-át, 2022-ben pedig a GDP 0,5%-át, ami jó összhangot mutat a hatóságok előrejelzésével. A görög parlament emellett 2021 júliusában elfogadott egy középtávú költségvetési stratégiát, amely összhangban van a 2021 áprilisában benyújtott stabilitási programmal.

[9] Az azokban az ágazatokban felvett új munkavállalók, amelyek már a meglévő fiktív járulékmeghatározáson alapuló kiegészítő rendszer hatálya alá tartoznak.

szociális célokra fenntartott költségvetés meglévő tartalékaiból (éves szinten a GDP 0,1–0,2%-a). A reform költsége azonban idővel növekszik, és a 2070-es években fog tetőzni éves szinten a GDP 1%-a körüli értéken. A tényleges költség függ attól, hogy a meglévő kiegészítő rendszerek keretében biztosított jelenlegi munkavállalók mekkora hányada dönt az új rendszerbe való átlépés mellett, míg az államadósságra gyakorolt hatás az új alap befektetési stratégiájának és ágazati besorolásának[10] is függvénye.

A költségvetési kockázatok továbbra is jelentősek, és főként a járvány alakulásához és folyamatban lévő bírósági ügyekhez kapcsolódnak. További költségvetési hatások jelentkezhetnek, ha a járvány alakulása miatt a járvány megfékezésére irányuló intézkedéseket és a kapcsolódó költségvetési támogatást ismét meg kell hosszabbítani. Emellett kockázatot jelenthet, ha a következő években esetleg lehívják a támogató intézkedések keretében nyújtott garanciákat. Szintén kockázatot képez a visszamenőleges nyugdíjjogosultságokkal kapcsolatban folyamatban lévő bírósági ügy. Az Államtanács 2020. júliusi ítélete nyomán a görög állam 1,4 milliárd EUR-t fizetett ki visszamenőleges nyugdíjkifizetésként, de nem ismert el semmilyen további, a szezonális bónuszokkal és a kiegészítő nyugdíjakkal kapcsolatos követelést. Ha a kiegészítő nyugdíjak és a szezonális bónuszok csökkentése miatti kártalanítási igényekkel kapcsolatos folyamatban lévő ügyben az Államtanács a nyugdíjasok javára dönt, az további jelentős kifizetéseket vonhat maga után. További költségvetési kockázatot képeznek a Állami Ingatlantársasággal (ETAD) szemben folyamatban lévő jogviták. Végezetül még várat magára a kiszolgáltatott helyzetbe kerülő adósok által igénybe vehető értékesítési-visszabérlési szervezet besorolására vonatkozó döntés: ha államháztartási szervnek minősítik, a szervezet beindítása jelentős költségvetési kiadással fog járni.

ÁLLAMADÓSSÁG-FINANSZÍROZÁS

A kormány sikeres kötvénykibocsátásainak köszönhetően továbbra is jelentős készpénztartalék áll rendelkezésre. A német államkötvényekhez viszonyított hozamfelárak tovább csökkentek, és a tízéves lejárat esetében 2021. május vége óta 100 bázispont körül mozognak. A kedvező finanszírozási feltételeket továbbra is támogatja az Európai Központi Bank laza monetáris politikája, ezen belül pandémiás vészhelyzeti vásárlási programja. Görögország 2021 áprilisa óta több ízben fordult a tőkepiacokhoz. Májusban új, ötéves lejáratú irányadó államkötvényével 3 milliárd EUR forrást vont be, 0,17%-os hozam és 0%-os kamatszelvény mellett. Ilyen lejáratú görög kötvény még nem ért el ilyen alacsony értékeket. Júniusban újranyitották a tízéves lejáratú kötvények 2021 januárjában megkezdett kibocsátását, és 0,89%-os hozam mellett 2,5 milliárd EUR forrást vontak be. A kötvénykibocsátás szeptemberben az öt- és a harmincéves lejáratú kötvények kibocsátásának újranyitásával folytatódott, ezekből az Államadósság-kezelő Ügynökségnek 1,5 milliárd, illetve 1 milliárd EUR-hoz sikerült jutnia 0,02%-os és 1,675%-os hozam mellett. A görög állam már most túllépte eredeti 2021-es kibocsátási tervét, és összesen 14 milliárd EUR forráshoz jutott a nyílt piacon. Emellett májusban körülbelül 2,5 milliárd EUR összegű kölcsön érkezett a szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszközből. Az államháztartás készpénztartalékai 2021. július elején mintegy 34 milliárd EUR-t tettek ki.[11] Görögország ezt követően 2021 augusztusában 4

[10] Ha az államháztartásba sorolják, akkor az államadósságra gyakorolt hatás kisebb lesz, mert az alap által tartott görög állampapírokat az államháztartáson belül konszolidálják.

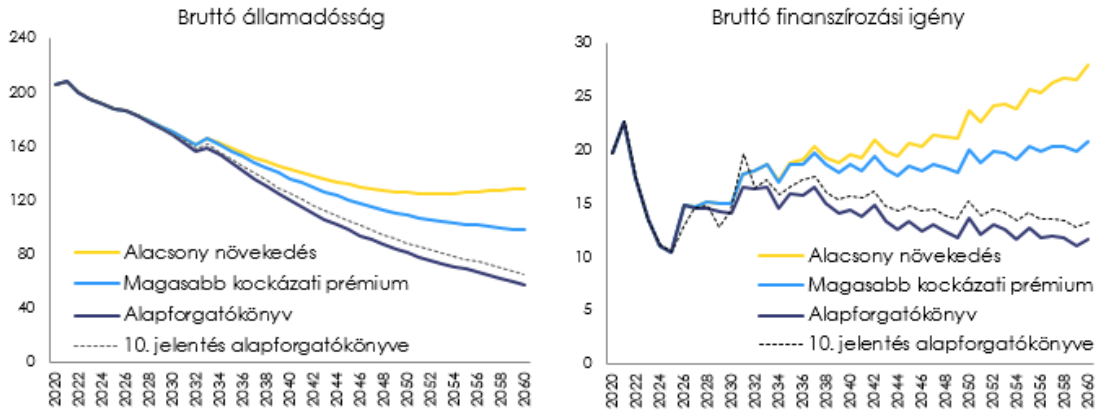
[11] A készpénztartalék-számla egyenlege továbbra is 15,7 milliárd EUR körül van. A kifejezetten az adósságszolgálat célját szolgáló készpénztartalék-számla egyenlegét az Európai Stabilitási Mechanizmus

milliárd EUR összegű előfinanszírozást kapott a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből.

ADÓSSÁGFENNTARTHATÓSÁGI ELEMZÉS

Az aktualizált elemzés azt jelzi, hogy az államadósság fenntarthatóságával összefüggő kockázatok a tizedik jelentés óta lényegében nem változtak. A tizedik jelentésben található értékeléshez hasonlóan az elemzés mostani aktualizálása azt jelzi, hogy az államadósság fenntarthatóságával összefüggő rövid távú kockázatok továbbra is kezelhetők. Az alacsony növekedést, illetve a magasabb kockázati prémiumot feltételező forgatókönyv szerint a kockázatok hosszabb távon jelentősebbek. Az adósságfenntarthatósági elemzés most is a Bizottság tavaszi előrejelzéséből indul ki, de figyelembe veszi a határidős kamatlábakra vonatkozó új információkat és az előző jelentés óta végrehajtott kötvénykibocsátások hatásait. Az alapforgatókönyv marginálisan javult a tizedik jelentéshez képest, mert augusztus közepe óta tovább csökkentek a görög határidős kamatlábak, az alternatív forgatókönyvek azonban lényegében nem változtak, mert a kockázatmentes kamatlábra vonatkozó előrejelzések csak csekély mértékben módosultak. Az alapforgatókönyv szerint az államadósság 2060-ra a GDP 57,6%-ára mérséklődik, a bruttó finanszírozási igény pedig hosszú távon a GDP 15%-a alatt marad. A magasabb kockázati prémiumot feltételező forgatókönyv szerint az államadósság 2060-ra a GDP 97,6%-ára csökken, míg a bruttó finanszírozási igény a 2050-es évek végétől a GDP 20%-a körül fog mozogni. Az alacsony növekedést feltételező forgatókönyv szerint az államadósság szintje nem stabilizálódik, míg a bruttó finanszírozási igény a 2040-es évek végétől tartósan a GDP 20%-a felett lesz.

1.1. ábra: **Az adósságfenntarthatósági elemzés eredményei**

Forrás: a Bizottság szolgálatai

FEJLEMÉNYEK A PÉNZÜGYI ÁGAZATBAN

A nemteljesítő hitelek értékpapírosítására irányuló ügyletek céltartalékképzési igényei visszafogták a bankok jövedelmezőségét. Emiatt a bankok 2021 első negyedévében ismét

programja keretében érkező kifizetések is növelték. Az Európai Stabilitási Mechanizmus irányító szerveinek jóváhagyását követően Görögország ezt az összeget más célokra is felhasználhatja.

veszteségesek voltak. Pozitív fejlemény ugyanakkor, hogy nőttek nettó bevételeik. Ebben főként az államkötvényekkel való kereskedésből származó egyszeri bevételek segítettek, miközben a nettó kamatbevétel – a növekvő betétállomány és az euróövezetből származó jelentős finanszírozás miatti bőséges likviditásnak köszönhető alacsonyabb finanszírozási költségek miatt – megbízhatóan szinten maradt. Két rendszerszempontból jelentős bank eredményét az alacsonyabb kockázati költségek is javították, elkezdtek ugyanis jelentkezni a nemteljesítő hitelállomány csökkentéséből származó előnyök. Ugyanakkor bizonyos egyszeri szerkezetátalakítási költségek miatt nőttek a működési költségek; ezek nélkül számítva viszont a működési költségek az alkalmazotti létszám csökkentése és a fiókbezárások hatására mérséklődtek. A nettó kamatrésekre várhatóan továbbra is nyomást gyakorolnak az alacsony kamatlábak és a tervezett mérlegtisztítás hatásai. A jövedelmezőségi kilátásokat 2021 második felében tehát a következő tényezők fogják befolyásolni: i. a bankok képessége céltartalékképzési igényeik csökkentésére; ii. az új hitelek iránti igény, tehát végső soron a gazdasági aktivitás szintje; valamint iii. a bankok képessége arra, hogy alternatív bevételi forrásokat találjanak. A közeljövőben további fontos kihívás lesz a további költségcsökkentés és a digitális átállás előnyeinek kihasználása.

A bankok tőkehelyzete 2021 első negyedévében – a járvány miatti veszteségek, a bankok mérlegének megtisztítása és a prudenciális előírások átmeneti korrekciójának részleges megszüntetése ellenére – lényegében megfelelő volt. A bankok átlagos elsődleges alapvető tőkemegfelelési mutatója és teljes tőkemegfelelési mutatója összevont alapon a kockázattal súlyozott eszközök 13,6 %-ának, illetve 15,6 %-ának felelt meg. Ez visszaesést jelent mind az előző negyedévhez, mind pedig 2019 végéhez képest (16,2%, illetve 17,3%), és annak tudható be, hogy a bankok a járvány hatásaira és a közelgő értékpapírosítási ügyletekre készülve céltartalékokat képeztek. A 2021. év első negyedévében a prudenciális előírások átmeneti korrekciójának[12] megszüntetése és a többségében garantált halasztott adókövetelések éves amortizációja átmenetileg szintén nyomás alá helyezte a bankok teljes tőkemegfelelési mutatóját. Mindazonáltal két rendszerszempontból jelentős bank esetében a 2021 második negyedévében végrehajtott sikeres tőkeemelések,[13] valamint a tőkehelyzet javítására irányuló egyéb intézkedések lehetővé teszik, hogy a rendszerszempontból jelentős görög bankok folytassák a nemteljesítő hitelek állományainak csökkentésére vonatkozó ambiciózus stratégiájuk végrehajtását. Ugyanakkor rövid távon nagyobb odafigyelést igényelhet néhány kisebb fontosságú, de jelentős nemteljesítő hitelállományát kezelni igyekvő intézmény tőkehelyzete. A szavatolótőkére és a leírható, illetve átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL) tekintetében a rendszerszempontból jelentős négy bank az ágazat által 2022. január 1-jéig teljesítendő közbenső célnak megfelelően kiigazította kibocsátási politikáját, ahogyan azt a 2021 első felében végrehajtott sikeres értékpapír-kibocsátások is jelzik.[14]

A bankok és az állam közötti visszacsatolási spirál erősödött az elmúlt évben, és a

[12] Ezek az átmeneti szabályok az értékvesztett pénzügyi eszközökre vonatkozó új számviteli standardok bevezetésére, valamint a nemteljesítő kitettségek gyorsabb leírását lehetővé tévő új szabályoknak az 575/2013/EU rendeletet módosító (EU) 2019/630 rendelettel, valamint a vonatkozó felügyeleti iránymutatásokkal összhangban történő alkalmazására vonatkoznak.

[13] Az első esetben 2021 áprilisában 1,38 milliárd EUR, a második esetben 2021 júniusában 800 millió EUR összegű tőkeemelésre került sor. Ezek voltak a görög bankokban végrehajtott első tőkeemelések 2015 óta.

[14] A görög bankok 2021 első felében előbb 2021 márciusában 500 millió EUR értékben bocsátottak ki sikerrel járulékos tőkét megtestesítő értékpapírokat, ezt követően 2021 májusában 500 millió EUR értékben elsőbbségi előresorolt fedezetlen papírokat, majd pedig 2021 júniusában 600 millió EUR értékben kiegészítő alapvető tőkét megtestesítő értékpapírokat.

továbbiakban szorosabb odafigyelést igényel majd. Azzal párhuzamosan, hogy a bankok tőkehelyzete a kölcsönök már elvégzett és még tervezett értékpapírosításának költségei és a visszafogott jövedelmezőségi szintek miatt egyre nagyobb nyomás alá kerül, a bankok tőkéjében eleve nagy arányban jelen lévő halasztott adójóváírások növekvő tendenciát követnek, és 2021 első negyedévében elérték az elsődleges alapvető tőke 65%-át. Emellett a rendszerszempontból jelentős görög bankok az elmúlt időszakban fokozatosan növelték a belföldi államkötvényeknek való kitettségüket (ezeknek az összes eszközön belüli részaránya a 2018. végi 6,4%-ról 2020 végéig 10,1%-ra nőtt[15]), bár az emiatti kockázatok egyelőre kezelhetők részint annak köszönhetően, hogy a könyveikben lévő államkötvények egy részét amortizált bekerülési értéken tartják nyilván,[16] részint pedig az államkötvényhozamoknak az Európai Központi Bank által követett laza szakpolitikai irányvonal miatti alacsony volatilitása miatt. Emellett a görög bankoknak az állammal szembeni kitettségét a Herkules-program és a Covid19-világjárvánnyal összefüggő állami támogatási intézkedések keretében nyújtott állami garanciák is növelik, miközben az állam a korábbi bankfeltőkésítésekben való részvétele nyomán tőkerészesedéssel is rendelkezik az ágazatban.

A nemteljesítő hitelek arányának 2021 első negyedévében bekövetkezett enyhe romlása a következő negyedévekben várhatóan megfordul annak nyomán, hogy a Herkules-program keretében egyre több nemteljesítő hitelt értékpapírosítanak. A 2020-ban tapasztalt folyamatos javulás után a nemteljesítő hitelek aránya 2021 márciusában növekedésnek indult, és az egyedi alapon számított 30,3%-kal továbbra is a legnagyobb az euróövezeten belül. Az enyhe növekedés az év első negyedévében – különösen a vállalati és a fogyasztási kölcsönök körében – bekövetkezett több új nemteljesítésnek tudható be: a szóban forgó negyedévben a rendszerszempontból jelentős négy bank közül három a nemteljesítő hitelek nettó növekedéséről számolt be. Várhatóan azonban az év második negyedévében újraindul a nemteljesítő hitelek állományának csökkenése annak nyomán, hogy a Herkules-program keretében 2021. június végéig három újabb ügyletet zártak le hivatalosan, és ezzel mintegy 17 milliárd EUR-ra nőtt az értékpapírosított nemteljesítő hitelek összesített portfóliója. A rendszerszempontból jelentős négy görög bank a program meghosszabbítását kihasználva 2021 végéig további 24 milliárd EUR összegű nemteljesítő hitel értékpapírosítását tervezi. A cél az, hogy legkésőbb 2022-ben egy számjegyűre csökkenjen a nemteljesítő hitelek aránya. Ezeknek az ambiciózus csökkentési terveknek a sikere több tényezőtől függ, például az újonnan keletkező nemteljesítő hitelek mennyiségétől, a jövőbeli gazdasági növekedéstől és az általános piaci feltételektől. Ezzel összefüggésben annak érdekében, hogy hozzáigazítsák a Herkules-programot a járvány utáni helyzethez, és figyelembe vegyék az egészségügyi válságnak a hiteltartozások behajtására kifejtett negatív hatását,[17] a hatóságok 2021 júliusában ismét több ponton módosították az alkalmazandó végrehajtási jogszabályt.

A moratóriumok lejárta utáni értékelések első eredményei azt mutatják, hogy az eszközminőségre gyakorolt kedvezőtlen hatások korlátozottak voltak és megfeleltek a bankok várakozásainak, de továbbra is vannak lefelé mutató kockázatok. Néhány,

[15] Forrás: Görög Nemzeti Bank: Financial Stability Review (Pénzügyi stabilitási jelentés), 2021. június.

[16] Azzal, hogy az államkötvényeket lejáratig tartottként (azaz amortizált bekerülési értéken) tartják nyilván, a bankok védelmet nyújtanak szavatolótőkéjük számára az államkötvényhozamok volatilitásának esetleges felerősödése ellen.

[17] A végrehajtási intézkedéseknek a járvány alatti felfüggesztése befolyásolta a hitelezők hitelbehajtási képességét, ezért bizonyos fokú rugalmasságot tett szükségessé, mivel a jogszabályok intézkedéseket helyeznek kilátásba arra az esetre, ha a behajtott követelések összege elmarad az üzleti tervben előirányzottól.

különösen a vendéglátóiparhoz kapcsolódó kivételtől eltekintve a moratóriumok túlnyomó többsége 2020 végén lejárt. Az első eredmények arra engednek következtetni, hogy 2021-ben a nemteljesítések potenciális száma várhatóan nem lesz nagyobb a bankok üzleti terveiben eredetileg becsültnél. Eddig a moratóriumból kilépő adósok mintegy fele tért vissza a rendes törlesztésre, míg a többi adós zökkenőmentes visszatérését a) a bankok által az átmeneti nehézségekkel küzdő életképes ügyfeleknek kínált „többlépcsős" termékek, valamint b) a hatóságok által a koronavírus sújtotta teljesítő, illetve átütemezést kérő adósok számára létrehozott ideiglenes törlesztéstámogató programok („Gefyra" és „Gefyra II.") hivatottak segíteni. A két említett program közül a kis- és középvállalkozások, valamint a szabadfoglalkozásúak számára létrehozott újabbnak az igénylési határideje május végén volt, és a beérkezett 40 314 igény közül a hatóságok által július végéig feldolgozott 18 077 támogatható igény összesen 6,5 milliárd EUR értékű, döntően (84%) teljesítő hitelre terjedt ki. A hatóságok emellett bejelentették az elsődleges lakóhelyként használt ingatlannal biztosított kölcsönök adósai számára létrehozott első program korlátozott idejű, 3 hónapos meghosszabbítását annak érdekében, hogy a Covid19-sújtotta adósok fokozatosabban léphessenek ki a programból. A bankok céltartalékképzési képességét azonban lefelé mutató kockázatok övezik, tekintettel arra, hogy a világjárvány által az új nemteljesítő hitelek megjelenésére gyakorolt teljes hatás potenciálisan csak késéssel, 2022-ben lesz egyértelműen látható. Ennek az az oka, hogy a legtöbb „többlépcsős" termék és a két „Gefyra" program az év vége felé jár le, és több más állami támogatási program is akkortájt ér véget. A kockázatok proaktív kezeléséhez és a nemteljesítő hitelállomány csökkentésére vonatkozó ambiciózus célok teljesítéséhez szükséges, hogy a bankok a „többlépcsős" megoldások alá vont kölcsönökhöz megfelelő, homogén besorolási osztályokat és céltartalékot rendeljenek, és tovább javítsák arra való belső képességüket, hogy életképes hosszú távú átütemezési megoldásokat kínáljanak az adósok számára.

A hiteltámogatási programok továbbra is ösztönzik a gazdaság hitelezését. A 2021 januárjától júniusáig tartó időszakban a nem pénzügyi vállalkozásoknak határozott időre nyújtott új kölcsönök 28%-át (a kis- és középvállalkozások esetében 48%-át) támogatták a Görög Fejlesztési Bank által nyújtott eszközök. A Covid19 vállalkozói garanciaalap a járvány kezdetétől június végéig 5,7 milliárd EUR összegű kölcsön nyújtását segítette elő. Az alap 2021 végéig vehető igénybe, és várhatóan még további 0,8 milliárd EUR összegű kölcsönt fog becsatornázni a gazdaságba. A „Tepix II." keretében június végéig 2,1 milliárd EUR összegű kölcsönt nyújtottak. A nem pénzügyi vállalkozásoknak nyújtott hitelek volumene tovább nőtt, de a korábbinál lassabban. A nem pénzügyi vállalkozásoknak nyújtott hitelek nettó volumenének éves növekedési üteme a 2020. decemberi 10,0% és a 2021. áprilisi 6,7% után 2021 júliusában 4,1%-ra esett vissza, de az összességében lassuló tempó csak a nagyvállalatok esetében jelez valódi lassulást, ahol is két nagyobb összegű kölcsönt áprilisban visszafizettek, miközben a kis- és középvállalkozások esetében továbbra is gyorsulás tapasztalható. A nem pénzügyi vállalkozásokat terhelő hitelköltségek 2021 első felében történelmi mélyponton voltak, de a jogi személyiséggel nem rendelkező vállalkozásoknak továbbra is jóval nagyobb hitelköltséget kell viselniük. Emellett a kedvező piaci feltételek lehetővé tették, hogy a legnagyobb görög nem pénzügyi vállalkozások vállalati kötvények kibocsátásával további finanszírozáshoz jussanak a pénzügyi piacokon. A háztartások esetében a hitelek éves növekedési üteme a negatív tartományban maradt, és a 2021 júliusában feljegyzett –2,5%-os szint nem jelez lényegi változást 2020 végéhez képest, miközben a háztartások hitelköltsége markánsan nagyobb a vállalati szektorénál.

A Görög Pénzügyi Stabilitási Alap sikeresen vett részt két rendszerszempontból jelentős bank tőkeemelésében. Meglévő részesedései túlzott felhígulásának megelőzése érdekében

az alap 2021 második negyedévében két hitelintézet tőkeemelésében is részt vett. Ezzel párhuzamosan az alap folytatta a bankok támogatását az előttük álló innovációs és fenntarthatósági kihívások kezelésével kapcsolatos hosszú távú stratégiai terveik végrehajtásában. A tőkeinjekciók költségvetési hatásának statisztikai elemzését a statisztikai hatóságok a közeljövőben fogják elvégezni. Az alap vezérigazgató-helyettesének kinevezésére irányuló eljárás késedelmet szenved. Az alap függetlenségének megőrzése és a jogszabályban meghatározott kiválasztási eljárás tiszteletben tartása alapvetően fontos.